

بررسی لحن پایدارانه و حماسی در دیوان ناصر خسرو

مهدی پرهام^۱، فاطمه نیروی آغمیونی^۲، زهرا حسینی^۳

چکیده

با نگاهی در دیوان ناصر خسرو و تجزیه و تحلیل ابیات تعلیمی و پند و اندرزهای وی که با واژگان، وزن و موسیقی حماسی پیوند خورده است، می‌توان به لحن پایدارانه و حماسی در اشعار وی پی برد. ناصر خسرو بیشترین بهره را برای ایجاد این نوع لحن از بیان تلمیحات حماسی و دینی در دیوان خود برده است، پس از آن نیز سعی داشته با استفاده از واژگان و ترکیبات حماسی این لحن را در اشعارش به وجود آورد. از آنجا که تشخیص لحن با هماهنگی بین سبک و موضوع ارتباط مستقیم دارد باید گفت که این هماهنگی در اشعار ناصر خسرو تا حدود زیادی رعایت شده است، زیرا وی پس از تحولات روحی که در سن چهل سالگی اش رخ داد و سبب پیوستن او به فاطمیان شد، اشعارش را به عنوان راهی برای مبارزات خود به کار برد. او تمام عمر خود را در حال مبارزه با دنیای بیرونی (حاکمان ظالم زمان خود)، جنگ با جهالت مردم و جدال با نفس بود. پژوهش حاضر که به روش کتابخانه‌ای و توصیفی - تحلیلی بوده، جامعه آماری آن به قرار زیر است: بیشترین بسامد در حدود ۴۸ درصد مربوط به «جنگ بیرونی» و «جنگ با جهالت مردم» و کمترین آن در حدود ۱۲ درصد جنگ با زمانه نیرنگ باز است. از این موضوع می‌توان پی برد ناصر خسرو با وجود این که به تأثیر ستارگان و فلک بر سرنوشت انسان معتقد است، اما برای اختیار انسان و قدرت مبارزه و خواست انسان در سرنوشت خود ارزش بیشتری قائل است.

کلیدواژه‌ها: لحن پایدارانه، حماسی، دیوان، ناصر خسرو.

۱. استادیار، گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اسلامشهر، اسلامشهر، ایران

Mehdiparham2000@yahoo.com

۲. دانشجوی دکتری، زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ورامین، ورامین، ایران

fniroee@yahoo.com

۳. دانش آموخته کارشناس ارشد، زبان و ادبیات فارسی

zahra820h@gmail.com

Structure sustainably and epic in Naser Khosrow's poems

1 Mehdi Parham 2.Fatemeh Niroye Aghmiuni 3.Zahra Hosseini

Abstract

In Naser Khosrow's divan, educational literature and advice are sometimes linked to epic words, metre and rhythm, and have created an epic tone in his poems. Naser Khosrow has made the most advantage of epic and religious allusions, and also used epic words and combinations to create this type of tone. Since tone recognition is directly related to the harmony between style and subject, it should be said that this harmony has been observed to a large extent in Naser Khosrow's poems, because He used his poem as a means for his struggles after his spiritual changes which took place at the age of forty and led him to join the Fatimids. All his life, he has been fighting against the outside world, fighting against the ignorance of the people and fighting with his soul, and he has waged all them in an epic tone that was the best way to express what he said. The statistical population of present study, which is a descriptive-analytical method, is as follows: the highest frequency of about 48% is related to "external war" and "war with ignorance of the people" and the lowest is about 12% of "war with the deceptive time". Results of this study show that Naser Khosrow not only believed in the influence of the stars and the sky on human destiny, but also he valued human free will more in his own destiny.

Keywords: Structure, tone, epic, Naser Khosrow, poems, words.

---

*1. Assistant Professor, Islamic Azad University, Islam Shahr Branch, Islam Shahr, Iran.
Mehdiparham2000@yahoo.com*

2. PhD Candidate in Persian Language & Literature, Islamic Azad University, Varamin Branch, Varamin, Iran.

fniroee@yahoo.com

*3. MA in Persian Language & Literature
zahra820h@gmail.com*